NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VIII Kraków, czwartek 1 stycznia 1925 Nr. 1

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.128 w Krakowie 400.630.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1 szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Zapowiedź likwidacyi faszyzmu.

Kraków, 31 grudnia.

(fr.) W bilansie r. 1924 główną pozycyę stanowić będzie zapowiedź likwidacyi faszyzmu we Włoszech, likwidacyi, którą zapoczątkować ma zmiana faszystowskiej ordynacyi wyborczej według projektu opracowanego przez samego Mussoliniego. Już za kilka dni bo 3 stycznia parlament włoski rozpocznie dyskusyę nad wspomnianym projektem. Pośpiech, z jakim Mussolini chciałby dokonać zmian, wskazuje chyba dość wyraźnie na to że faszyzm, który od października 1922 — a więc od chwili marszu na Rzym — do zamachu na Matteotiego w czerwcu br. był u szczytu swej potęgi, teraz zwolna staczać się poczyna ku likwidacyi. Ostatnie bowiem półrocze faszyzmu, obfitujące w tak rozliczne skandale i afery, które z widowni życia politycznego usuwały wybitnych przywódców tego ruchu, niemalże jednego po drugim, nagromadziło zarówno w obozie faszystów włoskich jak i w całem społeczeństwie włoskiem tyle fermentów, że dokonanie radykalnego zabiegu chirurgicznego na organizmie faszystowskim nie dało się dłużej odwlekać. Zawiodła słynna „miotła" Mussoliniego. Oczyszczanie partyi z niepożądanych i niekarnych elementów okazało się bowiem paliatywem, który czujności społeczeństwa uśpić nie mógł. Co gorsza i ten środek zapobiegawczy nie zdołał odwrócić od obozu faszystowskiego nowej kompromitacyi, za jaką uchodzi po dziś dzień atak faszystów podczas listopadowej uroczystości oswobodzenia Włoch. Okazało się, że doktryna terroru nagromadziła w łonie samego faszyzmu tyle miazmatów, że dyzenfekcya stronnictwa zarządzona na rozkaz z góry nie zdołała zła wyplenić.

Ale wszystkie te perypetye faszyzmu miały jeden błogosławiony skutek: wykazały całą nicość i niemoc wenętrzną faszyzmu. Minęły pierwsze lata entuzyazmu, a zwolna zaślepieni poczęli krytyczniej oceniać dorobek faszyzmu, a bojaźliwi nabierać otuchy. Równocześnie z mnożącymi się objawami rozkładu faszyzmu, dokonywała się w społeczeństwie włoskiem, a przynajmniej u jego spokojniejszej zrównoważonej części, znamienna ewolucya. Dotąd atakowano z tej strony tylko terror propagowany i stosowany przez faszystów a więc niejako samą formę walki i odwracano się od metod gwałtu, przemocy, brutalnej siły. Teraz zaś po zamachu na Matteottiego i wszystkiem tem, co po nim nastąpiło, zrozumiano, że zła nie w formie szukać należy, ale raczej w treści. Dyktatura partyi, identyczna ze zniesieniem wszelkiej praworządności, oto zmora, która zawisła nad życiem politycznem Włoch. Mussolini wbrew temu poznaniu wierzył, że autorytetem swoim zdoła utrzymać cały obóz faszystowski w karbach dyscypliny, która miała być jedynym ratunkiem przed ostateczną kompromitacyą. Dawniej głosił hasła oszczędności, pracy i dyscypliny i tem oto nawoływaniem usiłował zamaskować — a czynił to z powodzeniem — całe ubóstwo programu faszyzmu. Teraz nawoływaniem do posłuchu i dyscypliny usiłował pogodzić faszyzm z praworządnością, innemi słowy złączyć ogień z wodą. I ten pomysł spalić musiał na panewce.

Przyszła więc kolej na ostatnią próbę: wymianę figur. Mussolini zło pochodzące od faszyzmu nie przypisuje swej doktrynie, jak raczej podmiotowi idei, jej głosicielom. Projekt zmiany ordynacyi wyborczej, która dała mu w parlamencie większość faszystowską, nie ma bowiem nic innego na celu, jak przyciągnięcie na swoją stronę nowych żywiołów. Faszyzm z swoją teoryą dyktatury nie zwykł się liczyć z wymogami parlamentaryzmu, demokracyi i wolą większości. Tego też nie ma na celu nowa ordynacya wyborcza, którą właśnie stronnictwa opozycyjne, będące dziś poza parlamentem, uważają jedynie za manewr taktyczny. Stąd też pochodzi energiczna opozycya tych stronnictw wobec nowego pomysłu. Pragną one grę rozegrać do samego końca.

Opozycya odpowiada więc: najpierw rozwiązanie milicyi faszyst. i ustąpienie rządu. Rozwiązać milicyę tzn. usunąć źródło dyktatury partyi która przez milicyę wykonuje w praktyce zasadę dyktatury. I na tem polu Mussolini uczynił opozycyi koncesyę, gdy przed kilku miesiącami kazał milicyi złożyć przysięgę na wierność królowi. Ale tem ustępstwem opozycya nie myśli się zadowolić. Uzasadnienie zaś dla swego żądania, by rząd ustąpił, czerpie opozycya z faktu, iż sam rząd proponując zmianę ordynacyi wyborczej, której zawdzięcza właściwie swe istnienie, przyznaje, że czuje się słaby i osamotniony. Taki rząd powinien przedewszystkiem ustąpić. Tem też należy tłumaczyć sobie groźby stronnictw opozycyjnych, że nawet na wypadek uchwalenia nowej ordynacyi, a następnie rozwiązania parlamentu i rozpisania nowych wyborów, stronnictwa te w wyborach udziału nie wezmą.

Gra jest więc wyraźna. Z chwilą, gdy Mussolini przyznaje się do słabości, opozycya pragnie przycisnąć go do muru. Chce, by Mussolini bez niedomówień zrezygnował z uprzywilejowanego stanowiska dla partyi faszystów. W tej walce Mussolini znalazł się w defenzywie i czyni ostatnie wysiłki uratowania faszyzmu i — siebie. I przyznać należy, że w zmaganiach tych opozycya jest coraz bliższą tryumfu, bo Mussolini w walce o swe stanowisko przeszedłszy do defenzywy, czyni ustępstwo za ustępstwem, nie cofając się nawet przed takim pomysłem, jak zmiana ordynacyi wyborczej, pomysłem powszechnie interpretowanym jako zapowiedź likwidacyi faszyzmu.

Los 30.000 rodzin żydowskich został przypieczętowany.

Ostatni dzień starego roku przyniesie nam... nowy monopol.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 30 XII (Sin.) Dzisiaj Prezydent Rzeczypospolitej położył podpis swój pod rozporządzeniem o cofnięciu koncesyi rządowych. Ogłoszenie rozporządzenia nastąpi dopiero jutro ze względu na wielką ilość rozporządzeń, które muszą być jeszcze ogłoszone przed upływem roku bież. Wśród nowych rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej, uchwalonych na wczorajszej radzie ministrów znajduje się również rozporządzenie o monopolu sprzedaży soli.

Minister Sokal o przemyśle górnośląskim.

Katowice, 30. 12 PAT. W dniu wczorajszym p. minister Sokal przyjął w gmachu województwa przedstawicieli całej prasy górnośląskiej, wobec których podkreślił, że ze względu na walkę konkurencyjną, jaką Górny Śląsk z Niemcami prowadzić musi, koniecznem jest wytężyć wszystkie siły. Wysiłek ten wyjść musi od całego przemysłu, to jest od pracodawców i robotników.

Wybory do rad gminnych na podstawie pięcioprzymiotnikowego prawa wyborczego?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 30 XII (Sin.) Dowiaduję się, że w sferach miarodajnych panuje wielkie niezadowolenie z obecnych stosunków samorządowych. Słychać, że gdyby sejm nie załatwił się zbyt prędko z ustawą o samorządzie miejskim, rząd byłby skłonny rozciągnąć dekret b. Naczelnika Państwa o samorządzie gmin, obowiązujący w b. Kongresówce, **na całe państwo**, celem położenia kresu istniejącej w tej dziedzinie anomalii. W takim razie odbyłyby się wkrótce wybory do rad miejskich na podstawie 5-przymiotnikowego prawa wyborczego.

(Patrz sprawozdanie z konferencyi poselskiej w magistracie krakowskim, zamieszczone na stronie 6-tej. — Red.)

Pierwsze odgłosy memoryału Rossiego.

Dymisya Salandry ze stanowiska przew. komisyi budżetowej.

Rzym, 30.2 PAT. Według ostatnich pogłosek w kołach politycznych ministrowie Casati i Sarocchi postanowili wobec stanowska Salandry podać się do dymisyi. Pogłoski te nie uzyskały oficyalnego potwierdzenia.

Rzym, 30. 2 PAT. Były premer Salandra podał się do dymisyi ze stanowiska przewodniczącego parlamentarnej komisyi budżetowej. W liście wystosowanym do prezydenta Salandra motywuje ten krok stanem zdrowia. Dymisya wywarła duże wrażenie, aczkolwiek list Salandry datowany jest dnia 26 bm. a więc przed ogłoszeniem głośnego memoryału. Jtk podają pisma ministrowie Sarocchi i De Stefani próbowali wpłynąć na Salandrę by cofnął swą decyzyę. Salandra jednak nie dał się odwieść od tego zamiaru.

GABINET KOALICYJNY NA WIDOWNI?

Wiedeń. PAT. Dnia 30 grudnia. N. W. Tagblatt donosi z Rzymu: Po wczorajszej konferencyi Mussoliniego z królem odbyła się dłuższa narada parlamentarzystów włoskich Giolittiego, Orlanda i Salandry. Na konferencyi tej omawiali wymienieni posłowie możliwość rozwiązania kryzysu włoskiego i stwierdzili, że jedynem możliwem wyjściem z obecnego położenia jest utworzenie gabinetu koalicyjnego. W takim wypadku król powierzyłby utworzenie gabinetu Giolittiemu, zaś teki ministerstwa spraw zagranicznych i wewnętrznych objęliby Salandra i Orlando. — Utworzony w ten sposób gabinet koalicyjny Giolittiego rozpisałby natychmiast nowe wybory.

Uwolnienie 5 osób obwinionych o udział w zamordowaniu faszysty.

Paryż, 30. 12 PAT. Jak donoszą z Rzymu, wobec ujawnienia nowych okoliczności podczas dochodzeń o zamordowanie deputowanego faszystowskiego Cassaliniego ma być zwolnionych niebawem 5 osób pozostających dotychczas pod zarzutem uczestnictwa w zbrodni. Oskarżenie będzie skierowane wyłącznie przeciw Corviemu.

Sprawa rewizyi w redakcyi „Eclaire'a" w Izbie francuskiej

Paryż, PAT. Na posiedzeniu izby deputowanych minister wojny generał Nollet przedstawił przebieg czynności komisyi kontrolnej w Niemczech, wskazując że wypadki ukrywania broni doprowadziły do stwierdzenia, iż Niemcy nie wypełniły zobowiązań, które warunkowały ewakuacyę Zagłębia Ruhry. W sprawie pisma Eclair minister jest zdania, że publikacya sprzeciwiła się interesom Francyi, gdyż treścią jej były dokumenty o charakterze międzysojuszniczym. Z dokumentów ogłoszonych przez Eclair wynika, że wchodzą tu w grę obce państwa i że dotyczą one sprawy bezpieczeństwa zewnętrznego państwa. Wreszcie minister zaznaczył, że na usługi państwa odda swe całe doświadczenie zdobyte w Niemczech. Trzy interpelacye z czterech zgłoszonych w sprawie pisma Eclair zostały wycofane. Izba przyjęła 302 głosami to jest jednomyślnie wniosek o odroczenie czwartej interpelacy.

Przed wysłaniem noty sprzymierzonych do Niemiec.

Wiedeń. PAT. Neue Pr. Presse donosi z Londynu: W tekście noty w sprawie strefy kolońskiej uchwalonym w sobotę przez konferencyę ambasadorów dokonane będą jeszcze zmiany zanim zostanie ona przesłana rządowi niemieckiemu. Rządy andgielski i włoski oświadczyły, że w tej sprawie nie mogą udzielić pełnomocnictw swym paryskim ambasadorom i zastrzegają sobie ostateczną decyzyę przed wysłaniem noty do Niemiec.

Wiedeń. PAT. Neue Fr. Presse donosi z Waszyngtonu, że w Białym Domu sądzą, że kompromis na podstawie którego Kolonia byłaby opróżnioną w kwietniu byłby do przyjęcia zarówno dla aliantów jak i dla Niemiec.

Konferencye Herriota.

Paryż, 30. 12 PAT. Petit Journal twierdzi, że na wczorajszej konferencyi Herriota z Nolletem i wysokim komisarzem Tirardem omawiana była kwestya redukcyi kosztów utrzymania armii okupacyjnej oraz wszystkich instytucyi, których działalność pozostaje w związku z wysoką komisyą międzysojuszniczą w Nadrenii.

Fałszerze 20-złotówek pod kluczem.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 30 XII (Sin.) Aresztowano tutaj fałszerzy banknotów 20-złotowych. Ze względu na toczące się śledztwo **nazwiska aresztowanych są trzymane w tajemnicy.**

Aresztowanie wybitnych kupców w Częstochowie

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 30 XII (Sin.) Z Częstochowy donoszą, że wczoraj aresztowano tam **Jerzego Cholewickiego**, prezesa Związku kupców w Częstochowie oraz Bolesława **Rybskiego**, kupca, prezesa „Sokoła". Aresztowanie pozostaje w związku z malwersacyami w częstochowskim oddziale Banku Polskiego. Aresztowani zostali wypuszczeni na wolność po złożeniu kaucyi w wysokości 3000 zł.

Cankow w Bukareszcie.

Wiedeń. PAT. Neue Fr. Presse donosi z Bukaresztu: Bułgarski prezydent ministrów, Cankow przybył tu wczoraj wieczorem i po konferencyi z ministrem spraw zagranicznych Ducą pozechał do Sinaja, gdzie będzie przyjęty przez króla.

Krwawe zgromadzenie partyi Radicza.

Wiedeń. PAT. N. Fr. Presse donosi z Białogrodu: Wiceprezes partyi Badica, Predavec otrzymał telegram z miejscowości Liubusta w Hercegowinie, że radykali usiłowali rozbić tamtejsze zgromadzenie partyi Radica. Policya stanęła po stronie radykałów i strzelała zabijając trzech ludzi oraz raniąc siedmiu ciężko.

Złote i srebrne monety rosyjskie.

Berlin, 30. 12 PAT. Z Moskwy donoszą, że z początkiem roku mennica w Leningrodzie będzie wybijała czerwieńce złote, oraz monety srebrne i miedziane.

Blasco Ibanez nieustraszenie walczy z dyktaturą w Hiszpanii.

Paryż, 30. 12 PAT. N. Jork Herald donosi z Nicei, że Blasco Ibanez otrzymuje w ostatnich czasach ciągle listy z pogróżkami oraz z wyzwaniami na pojedynek w Hiszpanii. Ibanez oświadcza że mimo pogróżek będzie dalej prowadził kampanię przeciw obecnemu rządowi hiszpańskiemu.

Reichstag zbiera się 10-go stycznia.

Berlin, 30. 12 PAT. Wolff. Nowowybrany reichstag zbierze się 10 stycznia.

Kredyt dla Kruppa w Ameryce

Nowy Jork, 30. 12 PAT. Firma Kruppa otrzymała tu za pośrednictwem banku Goldmann, Zaks i Sp. pożyczkę w sumie 10 milionów dolarów, która została w całości pokryta.

Trójprzymierze japońsko-sowiecko-chińskie?

Londyn, 30. 12 PAT. Daily Mail donosi z Pekinu W tutejszych poselstwach sądzą, że obecnie wszczęte rokowania japońsko sowieckie prawdopodobnie przyniosą uznanie rządu sowietów przez Japonię oraz zawarcie trójprzymierza japońsko sowiecko chińskiego, którego celem będzie kontrola polityki dalekiego wschodu oraz eliminowanie wpływów obcych. Daily Ekspress sądzi, że kierunek, jaki obecnie przybiera polityka chińsko sowiecko japońska, zagrozi poważnie interesy mocarstw.

Nieznana epidemia w Azii.

Londyn, 30. 12 PAT. Według doniesienia pisma Pionier Bosword na granicy persko afganistańskiej wybuchła nieznana epidemia objawiająca się gwałtownymi krwotokami nosa, oczu, ust i skóry. Dotąd zmarło na nią 200 osób.

— **ORGANIZACYA „CEIRE MIZRACHI"** wzywa wszystkich swych członków do gremialnego stawienia się dziś o godz. 5 popołudniu na dworcu celem pożegnania **odjeżdżających naszych chaluców do Erec Izrael.**

W sprawie zwłoki w wykupnie patentów.

Jak się dowiadujemy w sekretaryacie Izby handlowej, interwencya prezydenta Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie, p. Epsteina, w Ministerstwie Skarbu w sprawie opłat za patenty przemysłowe na rok 1925, o której wspominamy w dziale gospodarczym, przyniosła pomyślny rezultat o tyle, że kompetentne czynniki uwzględniając ciężkie położenie gospodarcze przychylają się do tego, aby w razie spóźnionego uiszczenia tej opłaty — do 31 stycznia 1925 — nie nakładać przewidzianej kary w postaci trzykrotnej opłaty, lecz tylko pobierać odsetki zwłoki tj. 1 procent miesięcznie.

Informacyę otrzymaliśmy w ustnej formie, iż oczekiwać należy jeszcze jej urzędowego potwierdzenia. Wskazanem byłoby, aby Izba skarbowa jeszcze dzisiaj zwróciła się do Ministerstwa po zupełnie autentyczne i urzędowe wskazówki i aby podała je dziś jeszcze w celowy sposób do wiadomości publicznej.

W sferach kupieckich panuje zrozumiałe rozgoryczenie, wywołane faktem, iż władze skarbowe wprowadzają utrudnienia zamiast ułatwień dla obywateli w wykupywaniu patentów.

Niesłychane praktyki przy wpłacaniu podatku obrotowego.

Władze skarbowe dotąd jeszcze nie zmieniły wprost opacznego zarządzenia, by podatek obrotowy wpłacano tylko osobiście.

Zapytujemy władze skarbowe, czy celem ich jest w tych ciężkich czasach, gdy kupcy walczyć muszą ogromnie, by zebrać gotówkę na zapłacenie nagromadzonych w tym miesiącu podatków, przez nierozsądne zarządzenia narażać płatników na całodniowe tłoczenie się i wystawanie w ogonku, po to, by — nie doczekawszy kolei, nazajutrz znowu tracić wiele godzin.

Wyrażamy nadzieję, że władze skarbowe zniosą bezwłocznie tę — nonsensowa udrękę obywateli.

Gdańsk a Polska.

Obecna sytuacya gospodarcza. — Wpływ kryzysu polskiego na rynek gdański. — Stagnacya w eksporcie drzewnym. — Drogie opłaty przeładunkowe w porcie gdańskim.

(Od naszego korespondenta).

Gdańsk, 28 grudnia.

Kryzys, jaki przeżywa obecnie organizm gospodarczy Polski, nie pozostał bez śladów i w Gdańsku. Starano się wprawdzie w ostatnich latach o założenie własnego przemysłu na terenie Wolnego Miasta; wiele fabryk niemieckich założyło tu swe filie, chcąc w ten sposób uzyskać możność fabrykowania wewnątrz polskiego obszaru celnego, bez płacenia wysokich ceł wwozowych. Próby te jednak przeważnie się skończyły niepowodzeniem. Brak sił fachowych, nieodpowiedni dla większego przemysłu grunt gdański i różne inne trudności zmusiły te firmy do zwinięcia tych przedsiębiorstw. Nieliczne tylko gałęzie przemysłowe, z pośród których fabryki czekolady i różnych konserw na szczególną zasługują uwagę, świetnie prosperują, eksportując swe wyroby do Polski.

Naogół jednak Gdańsk pozostał miastem czysto handlowem, dla którego port stanowi najważniejszy czynnik rozwoju ekonomicznego. Od czasu utworzenia wolnego miasta Gdańska, Rzeczpospolita Polska stała się najważniejszym klientem tegoż portu, nic więc dziwnego, że każdy odruch polskiego organizmu gospodarczego i w Gdańsku odczuć się daje. W obrocie portu gdańskiego eksport drzewny do roku obecnego główne zajmował miejsce; wynosił on jeszcze w roku 1923 — 119 milionów guldenów gdańskich. Obecnie jednak sytuacya się zmieniła. Eksport drzewny, kierowany do Anglii ustał prawie zupełnie; drzewo sosnowe i jodłowe nie jest poszukiwane więcej, a tylko dębina i forniery sprzedawane jeszcze być mogą i to w niewielkich ilościach. Wiele firm drzewnych zniknęło zupełnie z horyzontu, przyczem nie obeszło się bez poważnych bankructw.

Rozwojowi portu gdańskiego przeszkodziły też w poważnej mierze wysokie opłaty za wyładunek i magazynowanie towarów pobierane przez gdańskie firmy spedycyjne. Przyczyną tego stanu rzeczy jest brak oficyalnej organizacyi przeładunkowej w porcie gdańskim, traktującej jednakowo wszystkich, na wzór organizacyi istniejących we wszystkich prawie innych portach.

Kilka tylko firm prywatnych, mających koncesye Rady Portu, zajmuje się ową czynnością, licząc bardzo wysokie stawki poszczególnym klientom. Prócz tego brak niezbędnych nowszych urządzeń technicznych utrudnia przeładowywanie towarów i zmniejsza ogromnie sprawność portu gdańskiego. Tak więc port gdański uchodzi obecnie za najdroższy port europejski.

Ostatnio dopiero poczynione zostały starania tak ze strony Rady Portu jak i niektórych firm prywatnych, by ten brak uzupełnić. Wybudowane zostały ostatnio nowoczesne żórawie i inne urządzenia techniczne, a firmy spedycyjne obniżają powoli stawki. W celu poparcia portu gdańskiego Ministerstwo kolei żelaznych wprowadziło już w życie cały szereg taryf wyjątkowych, dotychczas przeważnie dla artykułów, eksportowanych z Polski przez port gdański.

Eksport zboża, przeważnie z Polski, rozwija się natomiast ostatnio nieźle i uzyska prawdopodobnie wkrótce pozycyę, jaką zajmował w czasach przedwojennych.

Usiłowano też ostatnio skierować do portu gdańskiego import wszelkich towarów masowych, idących z zagranicy do Polski. Chodzi tu przedewszystkiem o większe transporty surówki bawełnianej, importowane przez polskie centra przemysłu tkackiego. Kilka poważniejszych firm okrętowych utworzyło już nawet w tym celu koncern, urządzając wspólnemi siłami bezpośrednią komunikacyę towarową między portami golfu New Orleans, Galweston, Honston a Gdańskiem. Liczą one za przewóz bawełny z tych portów do Gdańska te same stawki co i do Bremy. Sprowadzono też fachowców z Bremy, którzy mają tu zorganizować odbiór tego towaru na wzór tamtejszy i czuwać nad odpowiedniem przechowywaniem bawełny w śpichrzach tutejszych. W chwili obecnej z powodu ogólnego kryzysu i ruch ten się nieco zmniejszył; naogół jednak przedsięwzięcie to ma wszelkie widoki powodzenia, gdyż import bawełny przez Gdańsk do polskich ośrodków przemysłowych już teraz o 10 do 20 proc. taniej się kalkuluje aniżeli przez Bremę.

O ile nowa, będąca obecnie w opracowaniu polska taryfa kolejowa uwzględniać będzie też i towary importowane do Polski przez Gdańsk, tworząc tanie połączenia kolejowe, to już w bliskiej przyszłości uda się skoncentrować w porcie gdańskim cały morski handel zagraniczny Polski, obecnie ciągle jeszcze rozproszony po najrozmaitszych portach niemieckich.

A. G.

E. N. FRENK.

Galerya przechrztów polskich.

112 (Przekład Ludwika Frenka)

V.

Furman, obracając się stale w kołach najwyższej arystokracyi polskiej na naczelne stanowiska w komisyi skarbu powoływał hrabiów i inne, dostojnie urodzone osoby. Nie zwracał wcale uwagi na to, czy nadają się one na te stanowiska i czy są o tyle uczciwi, by można im było zaufać. Żydom zawsze starał się okazać, że ich nienawidzi i nie chce poczynić na ich rzecz żadnych ustępstw, choćby tego domagano się z Petersburga.

W Polsce istniał wówczas specyalny podatek od mięsa koszernego, bardzo uciążliwy dla ludności żydowskiej. Wynosił on prawie trzecią część ceny mięsa i drobiu. Dzierżawcy tego podatku wyciągali jeszcze więcej od Żydów i szykanowali ich strasznie. Robili oni często rewizye w mieszkaniach prywatnych, nawet w soboty i święta, oglądali „czulenty" w piekarniach i gdy znaleźli mięso, lub drób, którego właściciel nie mógł udowodnić, że uiścił należny podatek, konfiskowali mięso, kazali aresztować biednego Żyda, bili go niemiłosiernie, a potem nakładali nań wielką karę pieniężną.

Z wielu kahałów napływały do Komisyi przychodów i skarbu skargi na dzierżawców i gorące prośby o ukrócenie ich samowoli, by nie znieważali ich uroczystych świąt i nie pobierali bezprawnie pieniędzy gdyż sam podatek jest i tak bardzo ciężki.

Za czasów Furmana nie rozpatrywano wcale tych skarg i próśb. Wszyscy urzędnicy i referenci Komisyi skarbu wiedzieli dobrze, że dyrektor nie chce słyszeć o tych sprawach.

Furman, jak już wspomnieliśmy, oddał w dzierżawę monopol tytoniowy w Polsce swemu koledze z Petersburga Koniarowi. Przed nim od roku 1816 monopol ten dzierżawił również petersburski przechrzta, słynny Newachowicz. Ten Newachowicz poprzednio wraz z Perecem występował w Petersburgu w obronie interesów ludności żydowskiej i napisał w języku hebrajskim i rosyjskim książkę pt.: „Szewat bat ami" (Wezwanie o pomoc mego narodu), w której opowiadał o strasznych cierpieniach Żydów i zwalczał rzucane na nich oszczerstwa. Potem przyjął chrzest i przybył do Warszawy.

W czasie znajdowania się monopolu pod zarządem Newachowicza wielu Żydów pracowało w biurach i fabrykach monopolu i kupcy żydowscy nie doznawali wcale prześladowań. Gdy jednak Koniar objął dzierżawę monopolu, natychmiast przystąpił do wydalania urzędników, majstrów i robotników Żydów. Tajni agenci monopolu zaczęli prześladować i szykanować w przeróżny sposób kupców i kramarzy żydowskich. W kramach i magazynach ich robiono często rewizye, szczególnie w soboty i święta i w dni targowe, kiedy ruch był bardzo duży, kiedy więc kupiec wskutek rewizyi ponosił wielkie straty.

Urzędnicy, majstrzy i robotnicy Żydzi z biur i fabryk monopolu zwrócili się do ex-poganiacza Koniara ze skargą na wyższych urzędników, którzy wydalali Żydów z monopolu. Kupcy i kramarze skarżyli się przed nim na agentów i kontrolerów. Koniar jednak na skargi te wcale nie odpowiadał.

Żydzi nie wyobrażali sobie, że sprawcą tych szykan i prześladowań jest sam Koniar. Wiedzieli bowiem, że poprzednik jego, Newachowicz, był również przechrztą, jednak nietylko nie usunął z monopolu Żydów, dawniej tam pracujących, ale i przyjął wielu nowych. Wszystkich Żydów zwalniał od pracy w soboty i święta żydowskie. Przypuszczając, że Koniar jest człowiekiem tego samego rodzaju, co Newachowicz, wydaleni urzędnicy skarżyli się przed nim, że choć byli uczciwymi, sumiennymi pracownikami, zostali usunięci z zajmowanych stanowisk i tylko dlatego, że są Żydami zostali pozbawieni zarobku i pozostali wraz z rodzinami bez środków do życia.

Koniar wysłuchał ich i odpowiedział cynicznie:

— Wierzycie przecież w żydowskiego Boga, więc niech wam wasz żydowski Bóg da zarobek! Wierzycie w żydowski raj, idźcie więc na tamten świat, a wasz Bóg da wam wszystko!

Niektórzy urzędnicy i majstrowie, upadłszy na duchu, poddali się: przyjęli chrzest i pozostali na swych stanowiskach. Pozostali, nie chcąc zaprzedać swej duszy za chleb, zwrócili się ze skargą do ministra Furmana i tłómaczyli mu, że usunięcie ich z monopolu przynosi szkodę państwu, gdyż są oni długoletnimi, sumiennymi pracownikami, świetnie obeznanymi ze wszystkiemi sprawami monopolu.

Furman oczywiście nie udzielił wcale odpowiedzi na te skargi.

Koniar posługiwał się Żydami tylko do jednej rzeczy: do szpiegowania i szykanowania Żydów. Prawie wszyscy tajni agenci i kontrolerzy monopolu byli Żydami.

Ciąg dalszy nastąpi.

Zamknięcie obrad VII. konferencyi syonistycznej w Warszawie

Rezolucye pos. Grünbauma w sprawie szkolnictwa.

Po referacie o szkolnictwie żydowskiem przedkłada pos. Grünbaum następujące rezolucye:

Konferencya stwierdza 1) Problemu szkolnictwa żydowskiego nie należy rozpatrywać z punktu widzenia kwestyi językowej, 2) Problemu tego nie należy zamieniać w walkę o uznanie języka hebrajskiego lub żydowskiego jako jedynego obowiązującego. 3) Wyraża się podziękowanie „Kołu żydowskiemu" za konsekwentne stanowisko w kwestyi językowej, wyrażone w żądaniu uznania języka hebrajskiego i żydowskiego. 4) Konferencya piętnuje jako narodową zbrodnię każdą próbę degradacyi hebrajskiego tylko do przedmiotu nauki. 5) Konferencya wzywa wszystkich syonistów do obrony języka i szkolnictwa hebrajskiego. 6) Konferencya wzywa syonistów do zajęcia się istniejącemi szkołami ludowemi dla dzieci żydowskich, do zorganizowania komitetów rodzicielskich danych szkół i wpływania na rodziców, by zażądały odpowiedniego miejsca dla nauki języka hebrajskiego.

W dyskusyi zabiera głos sen. dr Braude, który wypowiada się przeciw kompromisowym rezolucyom pos. Grünbauma i przedkłada rezolucye, domagające się uznania języka hebrajskiego i podkreśla, że stanowisko jidyszystów wobec języka hebrajskiego zmusza hebraistów do podkreślenia wyłącznie języka hebrajskiego

Posiedzenie końcowe.

O godzinie 10 wieczór rozpoczęły się ponownie obrady. W głosowaniu przyjęto rezolucye w sprawie akcyi na „Keren Hajesod" pracy palestyńskiej, Tarbutu, i zjednoczenia wszystkich organizacyi w Polsce w jednolitą organizacyę syonistyczną. Rezolucye pos. Grünbauma w sprawie szkolnictwa przyjęto. Rezolucye sen. Braudego w tej sprawie odrzucono. Po wyborze Rady partyjnej, złożonej z 57 członków, w skład której weszli wszyscy członkowie dawnego K. C. i przemówieniu poety Jaffego zamknął przewodniczący sen. Braude konferencyę.

Prof. Weizman o emigracyi do Palestyny

Wiesbaden. Posiedzenie z dnia 29 konferencyi syonistów niemieckich poświęcone było sprawie trudności emigracyi do Palestyny. W czasie dyskusyi zabrał głos prof. Weizman, który oświadczył, że warunki emigracyi do Palestyny są obecnie bardzo poważne. Obecnie przybywa do kraju przeciętnie 2000 osób miesięcznie. Jeśli nie nastąpi odpowiednia regulacya, trzeba będzie wprowadzić surową kontrolę, by nie zrujnować gospodarki kraju. Aby można prowadzić zdrową politykę emigracyjną trzeba przedewszystkiem zakupić znaczne obszary ziemi, na którychby można stworzyć wielkie kolonie żydowskie. To jest możliwe tylko po wielkiej akcyi na „Keren Hajesod" i po wprowadzeniu znacznych kapitałów do kraju.

Keren Hajessod w Ameryce osiągnął 6 i pół miliona dolarów w ciągu trzech lat

Wielki wiec „Keren Hajessod" — Mowa Marshalla.

New-Jork. (ŻAT) W New Jorku odbył się wielki wiec, zorganizowany przez Keren Hajesod w Ameryce. Z dłuższem przemówieniem wystąpił p. Louis Marschall, podkreślając znaczenie rozrostu i siły moralnej ruchu syonistycznego w Ameryce w ostatnich kilku latach. Niedawne są te czasy, — mówił — gdy kwestya odbudowy Palestyny była prawie obcą świadomości Żydów amerykańskich. Dziś jesteśmy świadkami nadzwyczajnego zainteresowania się wszystkiem, co znajduje się w jakimkolwiekbądź związku Palestyną.

Żydostwo amerykańskie nie chce dłużej stać na uboczu od najbardziej palących zagadnień życia żydowskiego. Pragnie no w równej mierze przyczynić się do odbudowy Palestyny. Najlepszym dowodem zbudzenia się ducha narodowego wśród Żydów amerykańskich, jest niebywały sukces akcyi Keren Hajessod w Ameryce. P. Marshall przeczytał następnie sprawozdanie z działalności „Keren Hajessod" w Stanach Zjednoczonych. Ze sprawozdania wynika, iż w przeciągu ostatnich trzech lat suma dochodów Keren Hajessod w Ameryce osiągnęła rekordową wysokość 6 i pół miliona dolarów.

Przemówienie p. Louis Marshalla nagrodzono wielką burzą oklasków. Następnie przemawiał nadrabin profesor dr Chajes z Wiednia, który w gorących słowach nawoływał młodzież żydowską w Ameryce do składania jaknajwiększych ofiar na ołtarzu odradzającej się Ojczyzny. Wiec zakończył się odśpiewaniem „Hatikwyh".

Znaczne zapisy na Z. F. N.

W przeciągu ostatnich 5-ciu miesięcy zrealizowano 7 zapisów, w których część majątku przekazano Żydowskiemu Funduszowi Narodowemu, celem zakupna ziemi w Palestynie. Ogólna suma tych zapisów wynosi 30.000 funtów. Testamenty te pochodzą od 7 Żydów z Ameryki, Anglii, Afryki południowej, Grecyi i Austryi.

Pochód na grób Adolfa Standa.

Wiedeń. W rocznicę śmierci błp. Adolfa Standa urządzili syoniści we Wiedniu pochód na grób Standa. Liczne rzesze przyjaciół Zmarłego wzięły udział w pochodzie.

Król belgijski udaje się do Palestyny.

Francuska fabryka automobilów zaprosiła belgijskiego króla na wycieczkę po Palestynie. Król przyjął zaproszenie.

Konferencya syonistyczna w Rumunii.

Bukareszt, 29 grudnia nastąpiło otwarcie konferencyi syonistycznej w Bukareszcie. W konferencyi biorą udział delegaci z Bessarabii, Transylwanii i Bukowiny. Mowę powitalną wygłosił prez. Egzekutywy syon. Nachum Sokołow.

—o-o—

DROBNE WIADOMOSCI ŻYDOWSKIE.

BANKIET DLA BURMISTRZÓW PALESTYNY. Wysoki Komisarz Palestyny, Sir Herbert Samuel, wydał bankiet na cześć burmistrzów wszystkich miast Palestyny, którzy w tym celu przyjechali do Jerozolimy. Na bankiecie Wysoki Komisarz wygłosił dłuższe przemówienie.

ORYGINAŁ RĘKOPISU „KOL NIDRE" BRUCHA W ŻYDOWSKIEJ BIBLIOTECE NARODOWEJ. P. Bosvell z Londynu przesłał w darze Bibliotece Narodowej w Jerozolimie, oryginał rękopisu utworu muzycznego „Kol Nidre" słynnego kompozytora niemieckiego Maksa Brucha. Utwór napisany jest własnoręcznie przez kompozytora i dedykowany jego małej przyjaciółce, Alice Rensburg w dzień jej urodzin. Nosi on datę r. 1880.

WYSTAWA DZIEŁ LESSERA URI. W galeryi narodowej w Berlinie otwarto wystawę dzieł słynnego żydowskiego malarza, Lessera Uri'ego. Wystawa mieści się w pałacu b. niemieckiego następcy tronu. Trzy obrazy wybitnego żydowskiego artysty, zakupiono dla Galeryi Narodowej w Berlinie.

O HEBRAJSKIE KONSERWATORYUM W TEL AWIWIE. W Wiedniu utworzył się specyalny komitet, którego zadaniem jest utworzenie Konserwatoryum hebrajskiego w Tel-Awiw. Do komitetu należą najwybitniejsze osobistości żydostwa wiedeńskiego, a m. i. znany poeta Richard Beer-Hoffman, pisarz Feliks Salten, profesor uniwersytetu dr Ehrmann, dr S. Frankfurter, prof. muzyki Artur Wolff i malarz Łazarz Kiestia. Komitet zamierza w najbliższych dniach rozpocząć zbiórkę wśród bogatych Żydów wiedeńskich na rzecz hebrajskiego Konserwatoryum w Tel-Awiw.

NOWA FALA WYCHODŹCÓW Z UKRAINY DO RUMUNII. W ostatnich dniach przybywają do Kiszyniewa wielkie rzesze wychodźców z Ukrainy, uciekających przed straszliwem widmem głodu. Wychodźcy opowiadają okropne szczegóły o obecnym ekonomicznym kryzysie na Ukrainie. Twierdzą oni, iż lada dzień należy oczekiwać nowej fali masowego wychodźctwa z Ukrainy do Besarabii.

NADESŁANE.

Za rubrykę te redakcya nie odpowiada.

DORA KÄFER SZYJA SCHNUR

Brzesko

zaręczeni w grudniu 1924 r.

Z okazyi zaręczyn naszego kolegi Arona Siegla z p. Różą Weissenberżanką gratulują serdecznie

Mojżesz Meller i Hersch Schapira.

NA MARGINESIE.

Pecunia Corfantina non olet

Kiedy p. Korfanty, zakupiwszy od p. Paderewskiego „Rzeczpospolitą“, oświadczył pewnemu „wywiadowcy“, iż oczywiście nabył także inwentarz żywy czyli redakcyę — p. Stroński i jego współpracownicy strasznie się obużyli i jak jeden mąż wystąpili z „Rzeczypospolitej“, zakładając nowy organ — „Warszawiankę“.

Wśród tych, którzy zapłonęli wówczas świętym gniewem oburzenia, był — ma się rozumieć — także i p. Adolf Nowaczyński.

Ale wspomniany ów święty gniew oburzenia okazał się wkrótce bardziej świętym, aniżeli trwałym.

Ostatnie numery „Rzeczypospolitej“ donoszą, iż pismo stołeczne p. Korfantego rozpocznie od 1 stycznia drukować nowelę humorystyczną p. Adolfa Nowaczyńskiego pt. „System dra Cara“.

No, no... Więc p. Nowaczyński wraca do „Rzeczypospolitej“. Wraca wstydliwie przez tylne drzwiczki — nowela humorystyczna! — ale droga od fejletonu do przeglądu prasy lub filipiki antyżydowskiej jest w każdym razie krótsza, aniżeli powrót z „Warszawianki“ do „Rzeczypospolitej“.

Nie miejmy jednak za złe p. Nowaczyńskiemu tej jego — słabości ciała. Nie każdy urodził się Katonem. Duch jest mocny, ciało — słabe. Czasy są ciężkie, a honorarya „Rzeczypospolitej“ — grube. Więksi już moraliści od p. Nowaczyńskiego nie oparli się Mammonowi. Wieszali psy na Żydach, a sami, gdy wybiła godzina próby, biegli z podwiniętym ogonem do nieśmiertelnej krainy Korfancyi, która — nie cuchnie. **Pepin.**

Z sali koncertowej.

Chór czeski „Smetana“ (dyryg. prof. Cerny).

Chóry czeskie mają i u nas jeszcze z przed wojny ustaloną opinię nadzwyczajnych; istnieje ich kilkanaście i niewiadomo, który lepszy, bo wszystkie znakomite. Przybranie nazwy po największym kompozytorze czeskim nie jest też ze strony tego chóru żadną śmiałością, bo poza dewizą w nazwiskum tem się mieszczącą chór ten i w sztuce swej ma prawo sięgnąć po to miano. U nas niestety niema się wprost pojęcia o tego rodzaju śpiewaniu; na ten temat wzbiera w człowieku żółć, bo przecież i tu znajdzie się 50 mężczyzn umiejących śpiewać, którzyby z pewnością byli materyałem dla takiego zespołu, a przecież takiego zespiewania się nie osiąga. W „Smetanie“ tych kilkadziesiąt osób przestaje być podczas produkcyi sobą; panowie ci jakby tracili na 2 godziny swą odrębną osobowość, a stawali się częścią składową zbiorowego, ale jednego, nowego organizmu, który z niesłychaną precyzyą z stalową organizacyą, jak jeden instrument gra w rękach dyrygenta. Czyto barwa głosów od jasnych tenorów do cudnie metalicznych basów, czy wspaniała dynamika, czy pewna rytmika, czy niesłychanie subtelna, jak kryształ czysta intonacya, nawet w twardych dysonansach współczesnej muzyki (Ostrcil Förster), czy bardzo wyraźna dykcya — wszystko zachwycająco jednakie, takiesame, jakby z jednego gardła. Cechuje sposób śpiewania żywe tempo, energia krótkich nut, szybkie urywanie zakończeń, dużo dramatycznego wyrazu w deklamowaniu tekstu; wszyscy śpiewają bez nut, a przed każdym utworem podaje się trójdźwięk jego tonacyi i nie naraża się na ryzyko trafienia jej ze słuchu.

Chór i dyrygent byli przedmiotem gorących, zasłużonych owacyi, za które dziękowali kilkoma dodatkami, niektórymi po polsku. **ha.**

Ze sportu.

Walne Zgromadzenie Makkabi uchwaliło z okazyi 20-lecia istnienia i uzyskania praw publiczności przez Żyd. Tow. Szkoły Ludowej i Średniej przesłać temuż Towarzystwu najserdeczniejsze gratulacye i życzenia pomyślnego rozwoju. Równocześnie wyraża swą radość, że Zarząd Tow. i Dyrekcya Szkoły oceniają doniosłość sprawy wychowania fizycznego młodzieży żyd., uważając ją za integralną część ogólnego programu wychowawczego i oświadcza gotowość poparcia fachowo-technicznego we wszelkich akcyach Szkoły żyd., zmierzających do zrealizowania postulatu regeneracyi fizycznej naszej młodzieży, spodziewając się nawzajem poparcia moralnego i materyalnego wszystkich czynników obywatelskich i pedagogicznych, pracujących na niwie odrodzenia kulturalnego Żydostwa. Wyraża wreszcie swą nadzieję i przekonanie, że pozytywna wzajemna współpraca i pomoc nad rozwojem umysłowym i fizycznym młodzieży żydowskiej przyczyni się do całkowitego i pełnego ziszczenia się idei odbudowy i odrodzenia narodu żydowskiego.

* * *

Antysemici przy pracy. „Katolickie“ kluby sportowe utworzyły formalny blok, którego celem jest zupełne wyeliminowanie towarzystw żydowskich i ich działaczy poza obręb państwowej organizacyi.

Cracovia ma podobno wybudować w przyszłym roku pierwszy polski stadyon sportowy.

Magistrat krakowski otrzymał w roku bieżącym tytułem podatków od klubów sportowych około 80.000 zł. Czyż kluby nie mają prawa domagać się od Magistratu opieki i poparcia?

WIEDEŃ—WENECYA 6:1 (1:0).

Wenecya. Przybyła z Hiszpanii reprezentacya Austryi grała jako reprezentacya Wiednia przeciw Wenecyi w dość słabym składzie, gdyż niektórzy gracze musieli wracać do swych klubów, które bawią we Włoszech lub Hiszpanii. Dzięki nader wydajnej pracy udało się wiedeńczykom osiągnąć bardzo poważne zwycięstwo nad jeszcze prymitywnie, pod treningiem Sedlaczka, grającymi weneцyanami. Sędziował Boas (Holandya).

WIEDEŃ:

Wacker—W. A. C. 4:3 (2:1). Nicholson—Slovan 4:1 (2:0).

WIENER EISLAUFVEREIN odniósł 1. zwycięstwo w hockeyu lodowym w Davos (o mistrzostwo Europy).

Wiedeń: Wacker—Rudolfshügel 3:1 (2:1), Ostmark—Nicholson 1:0.

MEDYOLAN:

Amatorzy—Milomo 3:1 (1:1). Amatorzy—Internazionale 5:0 (2:0).

Medyolan: Nemzeti—Pro Vercolli 1:0.

TURYN:

Rapid—Torino 5:2 (2:1).

PRAGA:

Viktorja Ż.—Meteor VIII. 2:0; Sparta—Vrsovice 4:2; Sparta Kosire—Zlichov 0:0; Cechie Sznichov—Hradlicky 2:1.

BERLIN.

Berlin zach.—połud. 6:4; Berlin wsch.—płn. 3:1. T. Borusia—S. Kickers 6:3; Alemannia—N. Nirest 2:1.

LONDYN. Pięćdziesięcioletni jubileusz gier pucharowych odbędzie się w kwietniu w Stadyonie Wembley. W grach pucharowych bierze udział 552 klubów zawodowych i 1 amatorski Corinthiaus.

Po kilkuletniej przerwie nawiązują Węgrzy stosunki z Czechami zawodami M. T. K.—Slavia w Eberfeld.

DANIA pobiła Szwedów w tenisie 5:0.

Elberfeld: MTK—Sp. u. Sp. V. 4:0.

Frankfurt: Vasas—Eintracht 4:3.

Florencya: FTC—Liberta 2:1.

Lizbona: Szombately—Lissabora 6:0, Nemzeti—Belenemes 2:1.

Lübeck: Teplitz—KFB. 7:1.

Barcelona: DFC (Praga)—DFC. 1:1.

Cetle: Czechoslovan—Cetle 2:1.

KRONIKA.

Kraków, 31 grudnia.

Ministrowie Kiedroń i Sokal w Krakowie.

We wtorek dnia 30 grudnia o godz. 10'05 rano przyjechał do Krakowa z Katowic minister pracy i opieki społ. p. Sokal w towarzystwie dyrektora departamentu Klota oraz naczelników wydziału tegoż ministerstwa Ulanowskiego i Potulickiego. Wysiadającego z wagonu ministra powitał wojewoda krakowski Kowalikowski, poczem wprowadził go do salonu recepcyjnego na dworcu gdzie przedstawił p. ministrowi naczelników tutejszych władz i urzędów. I tak jawili się: komisarz Rządu dr Wawrausch, prezes sądu dr Ponek, prezes Izby skarbowej dr Greger z wiceprezesem Gajewskim, prezes gen. prokuratoryi dr Windakiewicz, starosta dr Bal, dyrektor robót publ. inż. Dudek, prezes poczty Jarszyński z wiceprezesami Musiałem i Gostwickim, prezes dyrekcyi kolei Prachtel-Morawiański, prezes wyższego Urzędu górniczego Meyer, zastępca dowódcy O. K. gen. Dziewanowski, dowódca obozu warownego płk. Augustyn, prezes okr. urzędu ziemskiego dr Łącki, kurator szkolny Owiński, dyrektor policyi dr Styczeń, naczelnicy poszczególnych wydziałów województwa komendanci policyi inspektor Pilch i nadkomisarz Marumiak oraz przedstawiciele licznych instytucyi krakowskich. Po powitaniu na dworcu udał się p. minister do gmachu województwa, gdzie wziął udział w konferencyi z przedstawicielami przemysłu w sprawie stosunków w przemyśle górniczo hutniczym. Popołudniu udzielał p. minister posłuchań.

Bawiący w Krakowie od poniedziałku 29 grudnia minister przemysłu Kiedroń przyjął wczoraj w biurze wojewody na posłuchaniu następujące stowarzyszenia: Związek przemysłowców zach. Małopolski Klub „Radio“, Krakowską Izbę rękodzielniczą oraz delegacyę krakowskiego Stowarzyszenia Kupców, która przedstawiła p. ministrowi postulaty w sprawie przedłużenia czasu pracy w handlu. Min. Kiedroń odjechał z Krakowa o godz. 2-ej popołudniu, żegnany na dworcu przez przedstawicieli władz.

—o-o—

— **PREZES KOŁA ŻYDOWSKIEGO POSEŁ Dr LEON REICH** po jednodniowym pobycie w naszem mieście wyjechał wczoraj z powrotem do Lwowa. Przemówienie posła dra Reicha na uroczystym wieczorze makabeuszowskim wywarło na słuchaczach bardzo silne wrażenie. Osnowę tej świetnej mowy podamy wraz ze sprawozdaniem z wieczoru w następnym numerze.

— **WYJAZD CHALUCÓW DO PALESTYNY.** Chalucim zatrzymani z powodu nieprzewidzianych przeszkód wyjeżdżają dopiero dziś ostatecznie o godz. 5 do Palestyny. Żydzi krakowscy, którzy im dotąd tyle sympatyi okazali niezawodnie zjawią się na dworcu, by pożegnać odjeżdżających pionierów i przekazać pozdrowienie braciom w Palestynie.

— **NOWE PRZEPISY EMIGRACYJNE DLA KAPITALISTÓW RZEMIEŚLNIKÓW.** Z konsulatu angielskiego otrzymaliśmy następujące instrukcye odnośnie do kapitalistów rzemieślników, zamierzających na stałe osiedlić się w Palestynie: Rząd palestyński zarządził, że od dziś dnia może konsulat angielski dać wizę kapitalistyczną dyplomowanym blacharzom, tkaczom, kowalom, kołodziejom, mosiężnikom, instalatorom wodociągowym i tapicerom za złożeniem 250 Ł. (Dotychczas musieli rzemieślnicy tacy wykazać się kwotą 500 Ł.) Starający się o tę wizę muszą przedłożyć urzędowi palestyńskiemu dyplom, wystawiony przez jego cech, poświadczający, że petent jest dobrym fachowcem. Dokumenta t muszą być drukowane. Dokumenta pisane ręką lub na maszynie nie będą uwzględniane. Inni rzemieślnicy mogą otrzymać wizę palestyńską pod powyższymi warunkami tylko wtedy, o ile na podstawie przedłożonego przez nich dyplomu otrzymają zezwolenie rządu Palestyńskiego. Dokładniejsze dane w sprawie tej kategoryi emigrantów podamy po otrzymaniu wyczerpujących instrukcyi z konsulatu angielskiego, które w najbliższych dniach mamy otrzymać.

Kiedy odbędą się wybory do krakowskiej Rady miejskiej

czyli wesoła historya o stronnictwach, które głośno krzyczą, że chcą a w rzeczywistości nie chcą.

Wczoraj popołudniu zebrali się w sali konferencyjnej magistratu krakowskiego posłowie i senatorowie, zamieszkali w Krakowie, celem ponownego omówienia sprawy przywrócenia samorządu w naszem mieście. Jak wiadomo, przed kilku tygodniami uchwalili posłowie wszystkich stronnictw z wyjątkiem endecyi wystąpić w Sejmie z wnioskiem nagłym o przeprowadzenie w Krakowie wyborów na zasadzie ordynacyi wyborczej, uchwalonej w roku 1920 przez krakowską Radę miejską. Sprawa a jednak dotąd nie weszła pod obrady sejmu, a celem wczorajszej konferencyi było zastanowić się nad dalszą akcyą w tej sprawie.

Poseł dr Thon zaproponował, aby celem przywrócenia choćby pozorów samorządu w Krakowie stronnictwa postarały się u rządu o reaktywowanie dawnej Rady miejskiej do czasu wybrania nowej Rady. Wnioskodawca zaznaczył z ironią, że chyba każdy uzna jego altruizm w tej sprawie i chęć przywrócenia racyonalnej gospodarki, gdyż stronnictwo jego nie miało w starej Radzie żadnego przedstawiciela.

Poseł Stempel popierając ten wniosek zauważył, że reaktywowanie dawnej Rady nie napotkałoby w Warszawie na wielkie trudności.

Przeciw wnioskowi posła dra Thona oświadczyli się reprezentanci wszystkich stronnictw polskich, nie wyłączając socyalistów, którzy w swoim czasie prowadzili delegacyę do ministrów o przywrócenie dawnej Rady.

Z kolei odbyła się dyskusya, w której reprezentanci stronnictw oświadczali się co do inicyatywy o przezrowadzenie wyborów w Krakowie. Poza reprezentantami endecyi wszyscy mowcy w zasadzie przyjęli jako wytyczną ówczesną uchwałę co do ordynacyi z roku 1920, przewidującej 5-cio przymiotnikowe prawo wyborcze jednak reprezentant „Piasta“ poseł Byrka zauważył, że przyjęcie tej zasady, jako podstawy działania nie przesądza bynajmniej o postanowieniach przyszłej ordynacyi, przyczem dał do zrozumienia, że stronnictwo jego gotowe poprzeć postulat pluralności wyborów.

Wogóle mimo „zasadniczej“ zgody na szybką akcyę nie ukrywano wcale, że Sejm może tę sprawę załatwić najwcześniej przed feryami letnimi, wobec czego wybory odbyłyby się dopiero w jesieni.

Optymizmu niektórych stronnictw co do szybkiego przeprowadzenia wyborów w Krakowie nie podzielaliśmy zresztą od samego początku.

O zażegnanie katastrofy mieszkaniowej w Krakowie.

Konferencya władz w województwie.

Z inicyatywy wojewody krakowskiego p. Kowalikowskiego oraz dyrektora robót publicznych b. wiceministra Dudeka odbyła się wczoraj w województwie konferencya w sprawie poprawy stosunków mieszkaniowych. W konferencyi wzięli udział: wiceprezydent miasta dr Wielgus, prezes gener. prokuratoryi dr Windakiewicz, prezes Izby skarbowej dr Greger, prezes dyrekcyi kolei inż. Prachtel-Morawiański, prof. Uniw. Jag. dr Sikor ski imieniem senatu akademickiego, dr Kawa imie niem sądu, kurator szkolny Owiński, naczelnik wydziału administracyjnego województwa radca Węclewski, dyrektor policyi dr Styczeń, komendant policyi okręgowej insp. Pilch oraz podpułkown. Schloegl z ramienia Obozu Warownego.

Zebranie zagaił wojewoda Kowalikowski, poczem inż. Dudek przedstawił rozpaczliwy stan mieszkaniowy, jaki panuje w Krakowie od szeregu lat. Dyrektor Dudek na podstawie dat statystycznych przytoczył, że w r. 1922 okazał się brak blizko 2000 mieszkań dla urzędników, która to cyfra przedstawia 130 kamienic trzechpiętrowych. Zapotrzebowanie mieszkaniowe obecnie znacznie wzrosło, czemu dał także dosadny wyraz prezes dyrekcyi kolei inż. Prachtel, oświadczając, że urzędnicy i podurzędnicy kolejowi potrzebują około 1500 mieszkań. Zastępca dowódcy obozu warownego podpułk. Schloegl podał, że władze wojskowe potrzebują na zakwaterowanie osób wojskowych — 700 mieszkań. Ażeby więc kwestyę mieszkaniową w Krakowie rozwiązać, potrzeba jest 4000 mieszkań (260 kamienic).

Przedstawiciel gminy m. Krakowa wiceprezydent Wielgus zakomunikował zebranym, że w ostatnim czasie zwróciło się do niego konsorcyum finansistów zagranicznych, którzy oświadczyli gotowość udzielenia gminie znacznej pożyczki, bo w wysokości kilku milionów dolarów na budowę całego kompleksu domów czynszowych. Wiceprezydent widzi w tej ofercie najlepsze źródło wyjścia z rozpaczliwej sytuacyi mieszkaniowej i uważa za rzecz konieczną przyjęcie pożyczki.

Następnie rozwinęła się ożywiona dyskusya, której rezultatem było uchwalenie kilku wniosków jakoto: domaganie się od rządu udzielania kooperatywom mieszkaniowym niskoprocentowych pożyczek, wykorzystanie oferty finansistów zagranicznych itd. Wnioski ujęte w formie memoryału zostaną przedłożone przez województwo krakowskie władzom centralnym.

— „HEALID“, związek młodzieży żydowskiej, obejmujący absolwentów szkół średnich (akademii handlowej i wyższej szkoły przemysłowej) podjął na nowo życie organizacyjne. Pierwsze plenarne zebranie odbędzie się we czwartek o godz. 6 w lokalu „Tel. Awiw“, Stradom 13. Komitet uprasza członków i sympatyków do jawienia się.

— WŁASNE BIURO ZARZĄDU FUNDUSZU BEZROBOCIA. W myśl uchwały zarządu obwodowego funduszu bezrobocia w Krakowie czynności tegoż zarządu, dotychczas gminie miasta Krakowa poruczone, a w szczególności rejestracyę zakładów pracy podlegających obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, oraz przyjmowanie zgłoszeń tychże zakładów co do zatrudnionych robotników i co do wkładek należnych funduszowi bezrobocia załatwia odtąd zarząd obwodowy funduszu bezrobocia przez własne biuro przy ulicy Podzamcze l. 30 w Krakowie, do którego obowiązane są zakłady pracy wszystkie zgłoszenia podawać.

— PORZUCONE NIEMOWLĘ. Onegdaj popołudniu znaleziono w katedrze wawelskiej porzucone dziecko około dni 14 liczące płc żeńskiej, zawinięte w poduszkę, a obok niego pakunek z garderobą dziecinną. Dziecko oddano do żłóbka miejskiego, a za matką wdrożono poszukiwania.

—UCIEKŁA ZE SŁUŻBY. Bela Perlmann, zamieszkała przy ul. Twardowskiego l. 15 zgłosiła o zginięciu służącej Heleny Chmielowski j z obowiązku bez wypowiedzenia.

— ZBIEGŁ OD DZIADKA. Wawrzyniec Knap, zamieszkały przy ul. Łobzowskiej l. 141 zgłosił, że dnia 27 bm. o godzinie 9-tej zbiegł z domu jego wnuk Franciszek Mieszczyński, lat 15, uczeń 4 kl. wydziałowej i dotąd nie powrócił.

— DZIS, we środę, dnia 31 grudnia br. odbędzie się reduta sylwestrowa Makkabi w sali Saskiej o godzinie 10-tej. Liczne niespodzianki i atrakcye przygotowane. 2758

Straty i zyski.

roku 1924.

Z sali sądowej.

SZTURM NA WIĘZIENIE W WOJNICZU.

Wczoraj w sądzie okręgowym karnym w Krakowie toczyła się przed sędzią jednostkowym Hubaczkiem rozprawa przeciw: Józefowi Jewule, Franciszkowi Jewule, Antoniemu Karasiowi, Edwardowi Jewule, Antoniemu Musiałowi, Stanisławowi Regecowi Stanisławowi Golonce, Stanisławowi Migoniowi, Władysławowi Pawlinie, Tadeuszowi Karasiowi, Wojciechowi Wojnickiemu Janowi Golonce, Władysławowi Zwolińskiemu, Ludwikowi Jewule, Szymonowi Regecowi, Ludwikowi Zwolińskiemu, Janowi Leśniakowi, Antoniemu Sumarze, Bolesławowi Surdze, Stanisławowi Pancerzowi i Adamowi Trynce. Wszyscy obwinieni wieśniacy z Wielkiej Wsi, odpowiadali za to, że dnia 4 czerwca 1924 r. w towarzystwie innych niewyśledzonych spólników na osobach Andrzeja Skobla, Antoniego Tutuniaka i Izydora Olecha robotników w dworze tej wsi dopuścili się gwałtu przez obstąpienie ich kołem i zagrożenie pałkami celem wymuszenia wydania broni. Następnie wtargnęli obwinieni na ogrodzone murem podwórze sądu powiatowego w Wojniczu i tam rozbiwszy drzwi do aresztu zdemolowali części urządzenia.

Zajście wywołane było na tle przywłaszczenia bydła wieśniaków na pastwisku dworskiem.

Po przeprowadzonej rozprawie sędzia skazał Józefa Jewulę i Franciszka Jewulę każdego na 4 miesiące aresztu, zaś Karasia, E. Jewulę, Musiała, St. Regeca, St. Golonkę, Migonia, Pawlina, Kurasia, Wojnickiego i J. Golonkę każdego na trzy miesiące aresztu. Reszta została uwolniona. Bronił adw. dr Nehmer.

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

UCIECHA: „Zwaryowany program sylwestrowy“ z Jim i Jackiem w roli głównej.

REDUTA: „Wesoły program sylwestrowy i noworoczny“, 4 komedye — razem 10 aktów.

WANDA: „Przemytnicy — Stara wiedźma“, wspaniała komedya z Pat i Patachonem.

WARSZAWA: „Malwa awanturnica“, dramat erotyczno-senzacyjny w 7 aktach.

SZTUKA: „Tancerka hiszpańska“, wspaniały dramat w 9 aktach.

NOWOŚCI: „Rozkosze gościnności“, senzacyjna komedya w 7 aktach.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— SYLWESTER I NOWY ROK W TEATRZE IM. J. SŁOWACKIEGO. Teatr miejski kończy dzisiaj rok 1924 wesołą krotochwilą polską Wł. Jastrzębca-Zalewskiego „Redukcya“, która grana będzie po cenach zniżonych. Rok 1925 rozpocznie się również pod znakiem polskiej twórczości, tj. popołudniu niezawodnem „Betleem polskiem“, wieczorem zaś świetną komedyą Adama Grzymały-Siedleckiego „Spadkobierca“, która na każdem powtórzeniu gromadzi liczny zastęp publiczności.

— „TAM I NAZAD“ najnowszy wynalazek w dziedzinie radio-telefonicznej będzie demonstrowany na dzisiejszym Wieczorze Sylwestrowym artystów teatru im. J. Słowackiego. Rewia ta, pióra Alwina, będzie prawdziwą biesiadą dla ludzi żądnych wesołości, muzyki i tańca. Drugą część senzacyjnego programu, który będze zapoczątkowaniem tegorocznego karnawału wypełni atrakcyjny i obfitujący w niezwykły dowcip i humor „skecsch“ pt. „Czy pan może?“. Pozostałe w małej jeszcze ilości bilety są do nabycia w kasie teatru. Wieczór Sylwestrowy, który rozpoczyna się punktualnie o 10'30 wiecz. powtórzony będzie jutro we czwartek o tej samej porze.

— REWIA SYLWESTROWA W BAGATELI. Rewia Sylwestrowa Krowoderskich zuchów w Bagateli zapowiada się nadzwyczaj efektownie. Pierwsze przedstawienie rewii sylwestrowej o godz. 7'30, drugie wieczorem o godz. 10'30. Ceny miejsc nie zostały podwyższone.

Od dnia 31 grudnia przedstawienia w Bagateli rozpoczynać się będą o godz. 7'30.

— „QUI PRO QUO“ W BAGATELI. W dniu 2 stycznia o godz. 10'30 wieczorem rozpoczyna przedstawienia w krakowskiej Bagateli znakomity zespół warszawskiego teatru „Qui pro quo“ z pp.: Pogorzelską, Macherskimi, Bodem, Borońskim Tomem, Jastrzębcem, Wiehlerem na czele. Artyści „Qui pro quo“ zapoznają publiczność krakowską z najlepszemi numerami swego repertuaru, który w Warszawie cieszył się tak wielkiem powodzeniem. Między innymi wykonane zostaną nastrojowe sceny „Ghetto“, „Ułan“, inscenizowane na wzór „Niebieskiego ptaka“.

— OPERETKA NOWOŚCI RAJSKA. Dziś w dzień Sylwestra wyjątkowo początek przedstawienia punktualnie o godz. 7-ej wieczór „Hrabina Marica“. O godz. 10'30 w nocy „Noc Sylwestrowa“. Premiera „Tancerka w masce“, senzacyjna operetka z baletem w 3 aktach Kolla. We czwartek 1 stycznia o 330 pop. „Hrabina Marica“, wieczorem „Tancerka w masce“.

— NA DZISIEJSZY WIECZÓR SYLWESTROWY W STARYM TEATRZE złożą się dwa Wieczory humoru świetnych artystów warszawskich: Niuty Bolskiej, Ludwika Latajnera-Lawińskiego, Maryana Bentgena i Marka Windheima. Pierwszy Wieczór po cenach zniżonych, rozpocznie się o godzinie 7'30 wieczór, drugi zaś o godz. 10 w nocy. Reduta Sylwestrowa w Starym Teatrze, na którą przybywa szereg gości z prowincyi, rozpocznie się punktualnie o godz. 12'30 w nocy.

—o-o—

WIELKI WIECZÓR SYLWESTROWY w Esplanadzie odbędzie się tradycyjnie w dniu 31 grudnia urozmaicony szeregiem artystycznych niespodzianek. Przygrywać będzie mistrzowska orkiestra 20 pp. pod osobistem kierownictwem kapelmistrza p. Juliusza Szreyera. Początek o godzinie 9 wieczór.

—o-o—

— W CZYTELNI TOWARZYSKIEJ Noc Sylwestrowa członków. Ze względu na współudział artystów zawodowych początek punktualnie o g. 9 wiecz. 2586

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Środa: „Redukcya“.

BAGATELA

Środa: o godz. 7'30 i o godz. 10'30 „Wielka Rewia Sylwestrowa“.

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI“

Środa: o godz. 7-ej „Hrabina Marica“, o godz. 10'30 „Tancerka w masce“.

TEATR ŻYDOWSKI

Środa: o godz. 7'30 wiecz. „Zielony młodzieniec“.

Czwartek: o godz. 7'30 wiecz. „Piękna Amerykanka“.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce naszego pisma prosimy o odnowienie prenumeraty na miesiąc styczeń.

Z KRAJU.

Pos. dr. Thon we Lwowie.

W najbliższy piątek przybędzie poseł Dr Thon z Jarosławia do Lwowa, gdzie zabawi przez sobotę w sprawach Tarbuthu i przemawiać będzie na hebrajskim mityngu ludowym.

—o-o—

BOCHNIA. (Kor. wł.) We wtorek dnia 23 grudnia 1924 r. urządziła „Hatechijah“ wspólnie z Komitetem szkółki hebrajskiej w naszem mieście uroczysty wieczorek makabeuszowski, z którego dochód przeznaczony był wyłącznie na urządzenie szkółki hebrajskiej. Ciężkie czasy gospodarcze dały się częściowo odczuć na frekwencyi wieczorku.

Program wieczorku rozpoczął się odśpiewaniem „Haneirot halula“ przy świeczkach chanukowych, przez amatorski chór młodzieży.

Następnie pan Szmulewicz z Krakowa, w świetnej mowie przedstawił historyczne znaczenie wieczoru Makabeuszowego. Część muzyczną wypełniły produkcye p. Leona Gutfreunda przy akompaniamencie p. Piltzówned z Krakowa, a chór pieśni hebrajskich najmłodszych wychowanków szkółki wywarł szczególne silne wrażenie.

Wieczorek zakończyła jednoaktówka udatnie odegrana przez nasz zespół amatorski.

BARANÓW. (Kor. wł.). Ze stow. Beth Jehuda piszą nam: W ostatnim czasie wzmaga się w naszem mieście ruch hebrajski; prawie cała młodzież garnie się do nauki języka i literatury hebrajskiej.

Dochód z wieczoru makabeuszowego, na którym p. R. Rosenzweig, współpracownik hebrajskiego tygodnika „Hamizrachi“ wygłosił referat o znaczeniu tego święta w 80 proc. przeznaczono na żyd. fund. nar. Urządzono też zbiórkę na rzecz żyd. fun. narodowego.

EMIGRACYA DO PALESTYNY. W ubiegłym tygodniu wyjechało do Palestyny (via Konstanza) z dworca wschodniego pociągiem lwowskim około 150 Żydów. Na dworcu zebrało się wielu krewnych i znajomych, którzy przyszli pożegnać się z odjeżdżającymi. Wśród odjeżdżających było kilku znanych syonistów, którzy wraz z rodzinami osiedlają się na stałe w Palestynie.

ILE OSÓB PRZESZŁO NA JUDAIZM? W roku 1924 rabinat warszawski udzielił zezwolenia na powrót na łono judaizmu 36 przechrztom: 17 mężczyznom i 19 kobietom. Pozatem przeszło na judaizm 11 chrześcijan: 8 mężczyzn i 3 kobiety, (6 katolików, 3 prawosławnych i 1 baptystka).

W r. 1923 powróciło na łono judaizmu 42 przechrztów: 25 mężczyzn i 17 kobiet. Przyjęło judaizm 5-ciu chrześcijan.

W r. 1922 wróciło na łono judaizmu 32, a w r. 1921 3 pzechrztów.

Przegląd gospodarczy

PEŁNOMOCNICTWA KOLEJOWE. Z dniem 31. bm. wygasają wszystkie pełnomocnictwa upoważniające osobę trzecią pokwitowania odbioru nadchodzących przesyłek kolejowych. Wobec tego zainteresowane osoby i instytucye powinny odnowić odnośne pełnomocnictwa, zaopatrzywszy je w stempel skarbowy w wysokości 2 zł.

WYKUP ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH. Wobec dotkliwego braku gotówki i zbiegu dni świątecznych natrafia wykup świadectw przemysłowych w ostatnich dniach na wielkie trudności.

Na prośbę organizacyj gospodarczych zwróciła się Izba handlowa i przemysłowa drogą telegraficzną do Ministerstwa Skarbu z wnioskiem na dopuszczenie opłaty patentów przez Pocztową Kasę Oszczędności oraz na przedłużenie okresu dla wykupna świadectw przemysłowych przez pierwszych kilka dni stycznia.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY zamierza w związku z rozszerzeniem zakresu swoich działalności w najbliższym czasie przystąpić do zorganizowania oddziałów prowincyonalnych. Jak nas informują oddziały te będą otwierane stopniowo w miarę przyznawania bankowi kredytów państwowych. Pierwsze oddziały mają być otwarte w województwach kresowych, wschodnich i zachodnich.

PODWYŻSZENIE OPŁAT POCZTOWYCH OD PACZEK. Minister przemysłu i handlu wydał rozporządzenie, podnoszące opłaty pocztowe w obrocie paczkowym. Opłaty te wynoszą: od paczek do wagi 1 kg — 50 groszy. 1 do 5 kg. — 150 gr. 5 do 10 kg. — 250 gr. 10 do 15 kg. — 400 gr. 15 do 20 kg. 600 groszy. Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1925 r. a wywołane jest między innemi dążnością do odciążenia ruchu pocztowego od nadmiernego obrotu paczkowego, tłumaczącego się poniekąd względną taniością opłat pocztowych dotychczas.

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 30 grudnia.

Na giełdzie akcyj lekka poprawa niektórych papierów przy słabym ruchu.

Waluty: N. Jork 5.18 i pół wypł., Praga 15.7? 15.80, Wiedeń 7.32 i pół do 7.32, Londyn 24.80.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	26 XII.	29 XII.
Polski Bank Przem. I-VIII	0·34	—
Bank Hipoteczny	—	0·52 – 0·54
Bank Małopolski	—	—
Ziemski Bank Kredyt.	0·16—0·17	0·15
Powszechny Bank Kred.	0·07—0·09	0·09
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	6·00	6·00
Polskie Tow. Handl.	0·32	0·32
Handl. Sp. akc. „Impex“	—	—
„Pharma“ Mag. Jawornicki“	—	—
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob“	—	—
Żegluga Polska	—	—
Zieleniewski I—IV	9·15 – 9·25	9·10—9·15
H. Cegielski, Poznań	0·51	0·51—0·52
Parowozy I—V.	—	—
„Automotor“ fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz“ fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia“ żel.	0·75	0·75
Zakłady amunic. „Pocisk“	—	—
„Górka“ fabryka cementu	14·60	14·50
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	4·30	4·50—4·60
„Tepege“ Tow. dla prz. gór.	2·10—2·15	2·05—2·10
Polska Nafta	0·57—0·59	0·65—[illegible]
„Pokucie“ Naft. Sp. akc.	0·25	0·20
„Oikos“ T. A.	—	—
„Strug“ Przem. drzewny I.	0·80	—
„Pezet“ Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	—
Fabr. przet. tł. w Trzebini	9·00	—
„Azot“ I—IV.	—	—
„Agrochemia“	—	—
„Krakus“ Przemysł spiryt.	0·65	0·65
Fabr. cukru w Chodorowie	4·50 – 4·60	4·50
Cukrownia Chybie I.	5·50 – 5·65	5·50—5·6[illegible]
A. Piasecki	—	1·[illegible]
Fabr. porcel. w Ćmielowie	0·55 – 0·58	0·[illegible]
Elektr. w Sierszy I-IV	0·17	—
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 30 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 518½ bony złote —— pożyczka złota 660—660 milionowa 086—085—085 pożyczka dolarowa 385.

Czeki: Belgia tranz. 26·06½ Holandya tranz. —— Londyn tranz. 2462 Nowy Jork tranz. 518½ Paryż tranz 28124½ Praga tranz. 1573 Szwajcarya tranz. 101·10 Wiedeń tranz. 732¾ Włochy tranz. ...

Giełda warszawska z dnia 30 b. m. (PAT) Akcye. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków —— Bank Przemysłowy Lwów 035—035 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 600—600 Puls 037—037 Wild —— Cukier Warszawa 565—290—290 Cegielski 052—053 Ursus —— Parowozy 031—030 Zawiercie 1900—1950 Żegluga —— Polska nafta 053—054 Siła i Światło 0[illegible] Ćmielów 055 Starachowice 184—180—182 Podlak —— Zieleniewski —— Żyrardów 1100 Chodorów 440

Lwów, 30. 12 PAT. Giełda akcyjna. Bank hip. 0,55—0,58, bank powsz. kred. 0,10—0,12, bank przem. 0,32 i pół do 0,35, bank ziemski kred. 0,15 browary 8,15—8,30, Ćmielów 0,60—0,59, Niemojowski 0,49—0,50, Ojkos 1,75, Parowozy 0,28, Chodorów [illegible], Cegielski 0,50, Gazolina 1.75—1,80,

Giełda wiedeńska z dnia 30 b. m. (PAT) Dewizy. Amsterdam 28780 Zagrzeb i Belgrad 1088 Berlin 16860 Bruksela 3534 Budapeszt 9710 Bukareszt 362 Chrystiania 10750 Kopenhaga 12480 Londyn 330100 Madryt 9780 Medyolan 2934 Nowy Jork 70935 Paryż 3842 Praga 2148 Sofia 515 Sztokholm 19070 Warszawa 13610—13710 Zurych 13820 Dolary 70460 Belgijskie 3490 bułgarskie 500 duńskie 12680 marki niemieckie 16860 angielskie 334300 francuskie 38.. holenderskie 28450 włoskie 2900 jugosłowiańskie 1.85 norweskie 10600 polskie 13540—13680 rumuńskie 356 szwedzkie 1.950 szwajcarskie 13685 hiszpańskie 9060 czeskie 2132 węgierskie 9820 tureckie 30000.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 6100, renta złota 6300, losy tureckie 412, Bodenkredit 248000, austr. zakł. kred. 106..., koleje austr. [illegible], koleje połudn. 59000, Alpiny 383000.

Zieleniewski 160.000 Silesja 15000 Galicja 1,280.000 Siersza 68000. Bank Małopol. —— Bank hipot. 7900 Portland cement 325.000. — Nafta 172000. — Niewarj... nowskie 113.000 Tepege 27—28.

Zurych, 30. 12 PAT. Giełda. Paryż 27.80, Londyn 24.35, New Jork 5.18 i pół, Belgia 25.65, Włochy 21.02, Hiszpania 72, Holandya 208.50, Berlin 1.223, Wiedeń 72.40, Sztokholm 138.75, Christiania 77.75, Kopenhaga 91, Sofia 375, Praga 15.57 i pół, Warszawa 99, Budapeszt 0.70.3, Ateny 9.30, Konstantynopol 2.65, Helsingfors 12,90, Buenos Aires 1,93, Tendencya niepewna.

PRZEWODNIK HANDLOWY i PRZEMYSŁOWY.

FUTRA

Pierwsza i największa hurtownia w Polsce **JÓZEF PEISSNER**
Centrala: **Kraków**, Krakowska 4. — Tel. 2120 i 4552. — Filie: **Kraków**, Grodzka 60 i **Lipsk**, Nord-trasse 19

Własna garbarnia. Największy wybór skór baranich, zagranicznych, a mianowicie: siedmiogrodzkich, bułgarskich i jugosłowiańskich.

FUTRA

OBUWIE
marki **DALMO**
oryg. Goodyear Welt
w jakości i trwałości niedoścignione.
Hurtownie
COHN i LIEBESKIND
Kraków, Gertrudy 26

Artykuły gosp.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER
GERTRUDY 24.
Tel. 4162. Tel. 4162.

M. G. Nowomiast
Kraków, Wolnica 8. Tel. 2115
żelazo, stal i narzędzia rzemieślnicze.

DELIKATESY

Wojciech Olszowski
Kraków, Mały Rynek
poleca masło deserowe najlepszej jakości. Sery krajowe i zagr. Sardynki francuskie, włoskie i portugalskie. Łosoś wędzony i marynowany. Pstrągi i inne marynaty rybne. Jednorazowa próba przekona każdego o jakości.

Natana Katznera Synowie
Kraków, Krakowska 32. Tel. 2465
polecają śledzie, sardynki, konserwy rybne i sery

FORTEPIANY

Z. RABA NAST.
Kraków, ul. św. Anny 3
fortepiany i pianina firm światowej sławy.

FUTRA

ZAKŁAD KUŚNIERSKI
M. ROTBLUM
UL. FLORYAŃSKA 8.

Futer największy wybór w doborowym gatunku po niskich cenach poleca firma:
ANTONIEGO TRĄBKI Syn
Kraków, ul. Szewska L. 12.
Telefon 3464.

GALANTERYA

S. Gutter i A. Brenner
Kraków, Dietla 36.
polecają hurt. w wielkim wyborze zabawki dziecięce oraz ozdoby na drzewka

Henryk LEIDNER i Ska
Kraków, Stradom 6
poleca hurtow. i częściowo włóczki wszelkiego rodzaju

Towary galant., pończochy, trykotaże, bielizna berety, kalosze, śniegowce itp. **Simon Ohrenstein, Kraków, Dietlowska 45.**

A. Wachsman
Kraków, Krakowska L. 7,
poleca hurt. na sezon zimowy trykotaże i galant. weł.

JEDWABIE

I. H. Wächter, Kraków
sprzedaż detalicz. Floryańska 31
sprzedaż hurtowna Miodowa 1
poleca towary zagr.: materye wełniane, jedwabie, płótna, zefiry itd. — Ceny konkurencyjne

DOM MODY
S. SPIRA
Grodzka 4, Tel. 2265.
Hurtownie i częściowo.

KAPELUSZE

Pierwsza Krakowska Fabryka Kapeluszy Słomkowych i Filcowych S. Wiener, ul. Krowoderska 73, Telefon Nr. 4115 i 4153.

KORALE

Dżety, korale, perły
H. Oppenheim i Syn
Kraków, STRADOM 13
Telefon 4218

Manufaktura

GRODZKA 42
SKŁAD SUKNA
CELNIK i KRISCHER
Telef. 3219. Kraków.

ADOLF BRACIEJOWSKI
poleca 2307
płaszcze i kostyumy
Kraków, ul. Grodzka L. 4.

S. Lustbader, Kraków
pl. Dominikański 4, Tel. 1378
Fabryczny skład sukna, kamgarnów i szewiotów ang., bielskich i łódzkich.
Ceny fabryczne.
Sprzedaż hurt. i detajliczna

HIRSCH i ADOLF EDER
SKŁAD SUKNA
Kraków, pl. Dominikański 2. Tel. 2257.

Leon Braciejowski
poleca:
PŁASZCZE i KOSTYUMY
Grodzka L. 5.

MASZYNY

Maszyny do pisania i telefony „Royal“ Floryańska 49, Telefon 1577.

MEBLE

Stylowe, luksusowe
etc. **S. MANNE,** Kraków
Szpitalna L. 6. Tel. 4074.
Rok zał. 1860.

Meble stylowe luksusowe, biurowe, dekoracye wnętrz poleca **M. Pleszowski, Kraków, Mały Rynek 2,** Telefon 4136.

NACZ. KUCHENNE

Unia Handl. „Metal“
Kraków, Dietla L. 58.
Telefon Nr. 4564.
Hurtownia wyrobów metalowych
Specyalność: Naczynia aluminiowe i emaliowane. Wyłączna sprzedaż i fabryczny skład naczyń emal. marki „Sphinx“

PAPIER

S. Neuman, Dietla 55. Tel. 1019
poleca po cenach fabrycznych tapety bibułę, krepę, pozłótkę, obrazki itd.

Izaak Zucker
Sp. z ogr. odp.
Kraków, Dietla L. 44
Hurtownia papieru i przyborów piśmiennych
Fabryka przerobu papieru „Wawel“
Rok zał. 1878 Tel. 1343.

Grünspan & Gerber
fabr. skład papieru i tektur
Plac Nowy 7. — Tel. 4400

PORCELANA

Porcelanę, kryształy, szkło i lampy poleca:
H. Statter Kraków
Grodzka L. 39.

RADIO

„Uniwersum“ biuro inżynierskie, Kraków, ul. św Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiorcze, lampki katodowe i części składowe

SZLIFIERZ

SPECYALISTA
szlifierz brzytew dobiera fachowo wg. zarostu, najlepsze brzytwy od 5–7 zł. J. MYSZKOWSKI Kraków, Dietlowska 48.

SLEDZIE

N. GROSS
i konserwy rybne B. S. Gm.
Kraków, Krakowska L. 25.
Telefon 3254.

SPEDYCYA

Cracovia Sp. transportowa Biuro spedycyjne ul. Grodzka 60, Tel. 4078.

WĘGLE

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo **Polska Spółka Węglowa, ul. Andrzeja Potockiego L. 8.** Tel. 4075.

ZELAZO

Skład żelaza
i artykuły metalowe
S. SATTLER
Kraków, Stradom 18

SZKŁO

LUSTRA meblowe,
LUSTRA galanteryjne
SZKŁA szlifowane poleca tanio wytwórnia luster
Bracia Kalmus, Kraków,
Starowiślna 69, Tel. 2152.

Pierwsza małopolska fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp. **Kraków, Grodzka 60,** Telef. 4078 i 4225, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych.

FUTRA

Pierwsza i największa hurtownia w Polsce **FRÖHLICH i Ska** Dom komisowo-handlowy
Adres telegr.: **Fröhlichko Kraków.** KRAKÓW, UL. STANISŁAWA L. 7. — Tel. 4563.

FUTRA

FORTEPIANY SKŁAD **HELENA SMOLARSKA**
PIANINA, FISHARMONIE
KRAKÓW, ULICA SZEWSKA L. 9. — Telefon 4365.
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy. Wybór olbrzymi.

OJA PARFUMERIE — PARIS
Józef Lax i Syn, Kraków, Zwierzyniecka 6

CHLORODONT

Drobne ogłoszenia.

Samodzielna buchalterka, piszą ca na maszynie, obeznana z wszelkiemi czynnościami biurowemi, szuka odpowiedniej posady, ewent. zajęcia popoł. Zgłosz. pod „A. K.“ do Adm. N. Dz.

Samotna (Zyd.) z najlepszemi referencyami poszukuje posady do towarzystwa starszej pani i gospodarstwa ewent. do dzieci lub przyjmie posadę inkasentki. Zgłoszenia pod „S.“ do Adm. N. Dz. 1412

Do wynajęcia zaraz ubikacya parterowa w podworcu, nadająca się na magazyn, ewent. przemysł za czynszem rocznym z góry płatnem. Wiadomość Centralne Biuro Informacyjne, Karmelicka 16 2765

Młody mężczyzna władający językiem niem. rumuńskim, francuskim, angielskim, włoskim w słowie i piśmie, znający stenografię, buchalteryę pojedynczą, podwójną i amerykańską, umiejący pisać na maszynie, szuka odpowiedniego stanowiska. — Przyjmie również lekcye w powyższych językach. Zgłosz pod „Wszechstronny“ do Adm. N. Dz.

Otomany kanapki rozkładane, wózki dziecięce sprzedaje tanio oraz przerabia zniszczone. Wózki odnawia, gumy zakłada na poczekaniu. Piechowicz, Mikołajska 7 2612

Akademik poszukuje korepetycyi na prowincyi. Zgłoszenia pod „Sumienny“ do Adm. N. Dz. 1410

Lampy elektryczne biurowe na szafki, wiszące, salonowe najtaniej. Wytwórnia Inż. Jastrzębskiego, ul. Sławkowska 30, I. p. Tel. 2048

LATARKI ELEKTRYCZNE
bateryje, żarówki
w wielkim wyborze oraz wszelkie instr. muzyczne przybory do tychże poleca po cenach fabrycznych
WEISS i FEIGENBAUM
Hurtowny skład instrumentów muzycznych
Kraków, Meiselsa 13

FORTEPIANY PIANINA
meble stylowe, luksusowe biurowe krajowe i zagr. poleca po niskich cenach i na bardzo dogodnych warunkach
S. Kluza nast. Szymon Grubner
w Rzeszowie
Bernardyńska 9. Tel. 88.

KORONKI
KLOCKOWE i SIATKOWE
na Wystawie
Ligi Pomocy Przemysłowej
Kraków
Straszewskiego 28
od 2 do 10 grudnia b. r.

Ceny maksymalnie zniżone.

POLSKI PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY
Kraków XXII, ul. Lwowska 15, Tel. 3570.
poleca
DYWANY SMYRNEŃSKIE I KILIMY
hurtownie i częściowo.
Zastępcy kupujący na własny rachunek poszukiwani we wszystkich miastach.
Ceny najniższe. Warunki dogodne.

Poszukujemy podróżującego
względnie zastępcy za dobrą prowizyą na sprzedaż naszych wyrobów. 1) „Połysk“ pasta do obuwia w różnych wykonaniach i kolorach, terpentynowa i woskowa. 2) Połysk Zaprawa do podłóg, 3) Połysk Apretura, 4) Połysk Swiece.
„POŁYSK“ FABRYKA CHEMICZNA,
Tarnowskie Góry G. Śl.

Laboratoryum chemiczno-farmaceutyczne
Ap. Kowalski, Warszawa
poleca proszki od bólu głowy dla dorosłych — znak fabryczny
A.K.
Żądać w aptek **„KOWALSKINA“**

Najtańsze źródło zakupu
Kapeluszy damskich i męskich
w wielkim wyborze i w najnowszych fasonach.
Kapelusze męskie od zł. 8—12
Kapelusze damskie od zł. 7—10
poleca pracownia i fabryczny skład kapeluszy
D. Goldstein, Kraków, Jakóba 11.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart: Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.